

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6409(G)-2560

GUIDANCE ON THE APPLICATION OF THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6409(G)-2017

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ

ฟาร์มกวาง

**GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
DEER FARM**

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 65.020.30

ISBN XXX-XXX-XXX-X

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6409(G)-2560

GUIDANCE ON THE APPLICATION OF THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6409(G)-2017

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ

ฟาร์มกวาง

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR

DEER FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3373

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 134 ตอนพิเศษ 221 ง

วันที่ 8 กันยายน พุทธศักราช 2560

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง

1.	อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นางธนิดา หรินทรานนท์ ผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ	ประธานกรรมการ
2.	ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
นางเตือนใจ นุชดำรงค์
นายสุนทร ฉายวัฒน์
นายพิทักษ์ ชิตเครือ	กรรมการ
3.	ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางอุษา บำรุงพีช
นางสาวก๋อวดี ผลเกลี้ยง	กรรมการ
4.	ผู้แทนสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์
นายเพิ่มศิลป์ บุญน้อม	กรรมการ
5.	ผู้แทนสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์
นางสาวสรรทยา อินทจินดา
นางสาวจรรย์รัตน์ ภูมิโคกรักษ์	กรรมการ
6.	ผู้แทนกองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์	กรรมการ
7.	ผู้แทนศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
นายศิริวรุฑ์ กลิ่นบุหงา
นายณรงค์ศักดิ์ พ่วงลาภ
นายบวรลักษณ์ คำน้ำทอง	กรรมการ
8.	ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นายพรชัย สัจฉิตเสรี
นายนิกร ทองทิพย์	กรรมการ
9.	ผู้แทนสถาบันวิจัยสัตว์ในภูมิภาคเขตร้อน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
นายพรชัย วงศ์วาสนา
นายยิ่งยง เมฆลอย
นายจิตรภานุ อินทวงศ์	กรรมการ

10.	ผู้แทนสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
นายสุวิทย์ อโนทัยสินทวี	กรรมการ
11.	ผู้แทนสหกรณ์กวางแห่งประเทศไทย จำกัด
นายอภิชาติ วัฒนกุล
นายภักดี พานูรัตน์	กรรมการ
12.	นายชวาล ทัพทิกกรณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรชีวภาพ	กรรมการ
13.	รองศาสตราจารย์ชัยณรงค์ คันธพนิต
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์เนื้อสัตว์	กรรมการ
14.	ผู้แทนสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
นายพลกฤษณ์ อัยตา
นางสาวศศิภา แก้วประเสริฐ	กรรมการ
15.	ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวยุพา เหล่าจินดาพันธ์
นางสาวกาญจพรรณ จันทรรพวงค์	กรรมการและเลขานุการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง (มกษ.6409-2560) สำหรับใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาฟาร์มกวางให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร จึงกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำมาตรฐานดังกล่าวไปปฏิบัติ

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มาตรฐานสินค้าเกษตร. มกษ. 6400-2555. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ.

กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

คมจักร พิชัยณรงค์สงคราม. 2546. การผลิตกวาง. กรมปศุสัตว์. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ. 2556. มาตรฐานฟาร์มกวาง (ฉบับร่าง).

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้ คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6409(G)-2560 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง

แนวปฏิบัตินี้ใช้อธิบายและขยายความทางวิชาการ ครอบคลุมเหตุผลและการปฏิบัติในแต่ละข้อกำหนด ในมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง (มกษ.6409)

การตรวจประเมิน การให้การรับรอง และการให้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับ ฟาร์มกวาง ให้เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง (มกษ.6409)

คำอธิบายของข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง (มกษ. 6409)

1 ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวางที่มีการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์เชิงพาณิชย์ ซึ่งประกอบด้วยข้อกำหนดตั้งแต่องค์ประกอบฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ การจัดการเขากวางอ่อน การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล เพื่อให้ได้กวางที่มีสุขภาพดี ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค

2 นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 กวาง (deer) หมายถึง สัตว์ในวงศ์ Cervidae

2.2 ฟาร์มกวาง (deer farm) หมายถึง สถานที่ประกอบการที่เลี้ยงกวาง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่เลี้ยง สถานที่เก็บและเตรียมอาหาร โรงจัดการกวางและอุปกรณ์ที่เหมาะสม บริเวณท่าลายซาก และจุดรวบรวมของเสีย เป็นต้น

2.3 คอก (pen) หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่มีหลังคาหรือไม่มีหลังคา มีโครงสร้างแข็งแรง มีที่ให้น้ำ และให้อาหาร

2.4 โรงจัดการกวาง (deer yard) หมายถึง สถานที่ที่ใช้ในการจัดการกวาง เช่น ทำเครื่องหมายตัวสัตว์ ฉีดวัคซีน รักษาสัตว์ และตัดเขากวางอ่อน และมีเครื่องมือดำเนินงาน เช่น ชองบังคับกวาง (deer crush)

3 ข้อกำหนด

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม

1.1 สถานที่ตั้ง

ข้อกำหนด 1.1.1 ต้องได้รับการยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่น

คำอธิบาย

ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และระบุว่าเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปให้ผู้ดำเนินการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 ซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กำหนดให้กิจการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิดถือเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ดังนั้นผู้ดำเนินการควรตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารสิทธิเกี่ยวกับที่ดินว่าถูกต้องตามกฎหมาย หรือมีหลักฐานใด ๆ ที่แสดงว่าได้รับอนุญาตหรือยินยอมจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น เช่น จังหวัด อำเภอ เทศบาล (แล้วแต่กรณี)

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม

1.1 สถานที่ตั้ง

ข้อกำหนด 1.1.2 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ หากกรณีที่มีความเสี่ยงจากอันตรายทางชีวภาพต้องมีมาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

คำอธิบาย

อันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น ชยะหรือของเสียจากอุตสาหกรรมของเสียจากแหล่งชุมชน และการชะล้างสารเคมีจากแหล่งเกษตรกรรมที่มีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร รวมทั้งของเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น อาจเป็นสาเหตุทำให้สัตว์ป่วยหรือตายได้

สถานที่ตั้งฟาร์มต้องห่างจากแหล่งชุมชน สถานที่กำจัดขยะและของเสียอันตราย อุตสาหกรรมที่มีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตหรือการล้างทำความสะอาดเครื่องจักร ในระยะที่จะไม่ได้รับอันตรายทางกายภาพและเคมีจากแหล่งดังกล่าว

สถานที่ตั้งฟาร์มไม่ควรอยู่ในบริเวณที่มีน้ำท่วมขัง และอยู่ห่างจากโรงฆ่าสัตว์หรือตลาดค้าสัตว์ไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตร เว้นแต่มีมาตรการในการป้องกันโรคที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม

1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม

ข้อกำหนด 1.2.1 มีการวางผังฟาร์มที่ดีตามความเหมาะสมต่อการเลี้ยงกวางแต่ละแบบ ได้แก่ การเลี้ยงแบบขังคอก การเลี้ยงแบบปล่อยแปลง และการเลี้ยงแบบปล่อยทุ่ง ที่จะสามารถจัดการฟาร์มและควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำอธิบาย

การวางผังฟาร์มและจัดแบ่งพื้นที่ภายในฟาร์มออกเป็นสัดส่วนจะช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงกวางและการจัดการผลผลิตง่ายและสะดวก รวมทั้งการวางแผนและควบคุมโรคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ฟาร์มกวางต้องมีการจัดวางผัง แบ่งพื้นที่ภายในฟาร์มออกเป็นสัดส่วน มีการแยกเขตที่พักอาศัยของบุคลากรจากพื้นที่เลี้ยงกวางให้ชัดเจน จัดทำผังแสดงขอบเขตของฟาร์ม พื้นที่เลี้ยงกวาง โดยในแผนผังควรแสดงตำแหน่งของสถานที่ภายในฟาร์ม เช่น ตำแหน่งที่ตั้งของคอก พื้นที่เลี้ยงปล่อยแปลง แปลงหญ้า โรงจัดการกวาง โรงเก็บอุปกรณ์เวชภัณฑ์และสารเคมี พื้นที่ทำลายซากสัตว์ พื้นที่รวบรวมขยะและสิ่งปฏิกูล บ้านพักอาศัย แหล่งน้ำใช้ หรือสถานที่กักเก็บน้ำ

นอกจากการวางผังฟาร์มที่ดี การเลี้ยงกวางแต่ละประเภทมีเกณฑ์จำเป็นสำหรับจำแนกลักษณะฟาร์ม ดังนี้

(1) การเลี้ยงแบบขังคอก

- จำนวนคอกเหมาะสมตามประเภทและจำนวนกวาง
- มีคอกที่แข็งแรง มีการระบายอากาศที่ดี
- ภายในคอกกวางมีหลังคากันแดดกันฝน หรือมีต้นไม้ให้ร่มเงาเพียงพอ
- ควรกั้นคอกตาม ขนาด อายุ และเพศ
- พื้นคอกแห้งและสะอาด

(2) การเลี้ยงแบบปล่อยแปลง

- ภายในแปลงควรมีต้นไม้ใหญ่หรือมีหลังคากันแดดกันฝน
- ควรแบ่งแปลงเลี้ยงตาม ขนาด อายุ และเพศ
- จำนวนแปลงและพื้นที่ เหมาะสมตามประเภทและจำนวนกวาง
- มีทางวิ่ง (race way) สำหรับการต้อนไปโรงจัดการกวาง

(3) การเลี้ยงแบบปล่อยทุ่ง

ต้องมีพื้นที่หญ้าหรือพืชอาหารอื่นสำหรับให้กวางกินอย่างเพียงพอ ไม่จำเป็นต้องมีโรงเรือน ควรมีทางวิ่งสำหรับต้อนกวางไปยังโรงจัดการกวาง และมีต้นไม้ให้ร่มเงา

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม

1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม

ข้อกำหนด 1.2.2 พื้นที่ฟาร์มมีขนาดเพียงพอเหมาะสมในการเลี้ยงกวางตาม พันธุ์ ขนาด จำนวนและรูปแบบการเลี้ยง เพื่อให้กวางเจริญเติบโตได้ดี ไม่เครียด สามารถป้องกันและควบคุมโรค

คำอธิบาย

ฟาร์มควรมีขนาดพื้นที่เพียงพอเหมาะกับพันธุ์ ขนาด จำนวนของกวาง รูปแบบการเลี้ยง และองค์ประกอบสำหรับการปฏิบัติงานในฟาร์ม เพื่อความเหมาะสมการจัดการฟาร์ม เช่น การจัดการเลี้ยง การจัดการอาหาร การป้องกันควบคุมโรคภายในฟาร์ม มีสุขาภิบาลฟาร์มที่ดี

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม

1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม

ข้อกำหนด 1.2.3 มีรั้วที่แข็งแรงรอบพื้นที่การเลี้ยงตามลักษณะการเลี้ยงอย่างเหมาะสมกับสายพันธุ์ที่สามารถป้องกันการเล็ดลอดเข้ามาของสัตว์ที่จะทำร้ายกวาง และป้องกันกวางออกภายนอก เช่น ใช้อั้วตาข่ายถัก หรือรั้วผสมผสานอื่นๆ ที่เหมาะสม

คำอธิบาย

รั้วรอบพื้นที่การเลี้ยงที่เหมาะสมช่วยป้องกันกวางออกภายนอก ควบคุมคนและสัตว์ต่างๆ เช่น แพะ แกะ โค สุนัข ที่จะเข้ามารบกวนทำร้ายกวาง และช่วยลดความเสี่ยงในการนำเชื้อโรคจากคนและสัตว์เข้าสู่ฟาร์ม

รั้วกวาง (deer fence) ควรมีความยืดหยุ่นสูงเพื่อช่วยลดการบาดเจ็บจากการวิ่งชนของกวาง ควรล้อมรั้วให้มีความสูงเพียงพอที่จะป้องกันการกระโดดออกของกวาง ขอบล่างของรั้วฝังพื้นดิน โดยอาจก่ออิฐบล็อกฝังให้สูงขึ้นมาจากพื้นประมาณ 20-40 เซนติเมตร ซึ่งจะเป็ประโยชน์ไม่ให้อั้วถูกร่อนง่ายเนื่องจากความชื้นจากพื้นดิน

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม

1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม

ข้อกำหนด 1.2.4 พื้นที่การเลี้ยงแยกเป็นสัดส่วนจากที่พักอาศัย

คำอธิบาย

กวางเป็นสัตว์ป่าที่ยังมีสัญชาตญาณของการระวังภัยสูง ตื่นตกใจง่าย บริเวณการเลี้ยงกวางจึงต้องแยกจากบริเวณที่พักอาศัยของบุคลากร นอกจากนี้การแยกพื้นที่การเลี้ยงและที่พักอาศัยช่วยให้การปฏิบัติงานในฟาร์มเป็นไปอย่างถูกสุขลักษณะ และช่วยในการป้องกันและควบคุมโรคอย่างมีประสิทธิภาพ

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม

1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม

ข้อกำหนด 1.2.5 มีโรงจัดการกวาง (deer yard) ที่มีช่องบังคับกวาง (deer crush) ทางเชื่อมกลับคอก และทางลาดเพื่อขนถ่าย (loading ramps) โดยมีคอกคัตและคอกพักเพื่อคัตแยกกวาง รวมถึงมีที่เก็บอุปกรณ์สำหรับจัดการกวาง ที่สามารถจัดการกวางอย่างเป็นระบบและมีความปลอดภัยต่อกวาง

คำอธิบาย

โรงจัดการกวาง ประกอบด้วย ทางเข้า ห้องรวม ห้องย่อย ห้องคัตแยก ช่องบังคับกวาง ทางเชื่อมกลับคอก และทางลาดเพื่อขนถ่าย เพื่อการจัดการกวางอย่างเป็นระบบ เช่น คัตกวางสำหรับแบ่งฝูง ชั่งน้ำหนัก ทำเครื่องหมายประจำตัว ตัดเขา ให้ยา ฉีดวัคซีน ทั้งนี้โรงจัดการกวางไม่ควรมีความเสี่ยงดังรบกวนจากภายนอก และไม่ควรมีสวนยื่นที่แหลมคมซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อกวางและผู้ปฏิบัติงาน

ช่องบังคับกวางต้องสามารถบังคับกวางให้อยู่นิ่งเพื่อความสะดวกในการตัดเขากวาง ให้ยา ฉีดวัคซีน ตัดเครื่องหมายประจำตัว

ทางเชื่อมกลับคอก มีไว้เพื่อต้อนกวางกลับไปยังคอก ส่วนทางลาดเพื่อขนถ่ายมีไว้สำหรับเคลื่อนย้ายกวางไปขึ้นรถขนส่ง หรือรับกวางใหม่เข้ามาภายในฟาร์ม ทั้งนี้ทางเชื่อมกลับคอกและทางลาดเพื่อการขนถ่ายควรเป็นทางเรียบ ไม่ลื่น

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม

ข้อกำหนด 1.3 คอกต้องมีโครงสร้างที่แข็งแรง มีพื้นที่เพียงพอต่อการเลี้ยงกวาง และมีการแบ่งพื้นที่เพื่อสะดวกในการจัดการกวางแต่ละช่วงอายุ หรือ ขนาด หรือ วัตถุประสงค์ของการเลี้ยง และสามารถจัดการการเลี้ยงได้อย่างถูกสุขลักษณะ

คำอธิบาย

กรณีเลี้ยงแบบขังคอก คอกต้องมีโครงสร้างที่แข็งแรง มีส่วนที่ให้กวางสามารถหลบแดดฝน ง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาด มีการระบายอากาศที่ดี มีที่ใส่อาหาร น้ำ และช่องทางเข้าออก ไม่มีน้ำขัง พื้นคอกควรเป็นดินหรือทรายเพื่อให้กวางสามารถยืนทรงตัวได้อย่างสบาย

มีขนาดพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนกวางที่เลี้ยงไม่หนาแน่นเกินไป เช่น สำหรับกวางอู้มท้องใกล้คลอด และเลี้ยงลูก ต้องการพื้นที่การเลี้ยงภายในคอก 100 ตร.ม. ต่อ 1 ตัว กวางขนาดอื่นต้องการพื้นที่ 50 ตร.ม. ต่อ 1 ตัว เพื่อให้จัดการการเลี้ยงได้อย่างถูกสุขลักษณะ โดยทั่วไปควรมีคอกสำหรับพ่อพันธุ์กวาง คอกสำหรับแม่พันธุ์กวาง คอกสำหรับกวางอู้มท้อง คอกอนุบาลลูกกวาง คอกพักกวางสำหรับแยกรักษา กวางที่บาดเจ็บซึ่งควรอยู่ห่างจากคอกอื่น ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ของโรค

รายการที่ 2 อาหารสำหรับกวาง**ข้อกำหนด 2.1 มีพืชอาหารสัตว์เพียงพอกับจำนวนกวางที่เลี้ยง****คำอธิบาย**

พืชอาหารของกวางเป็นได้ทั้งหญ้า ใบไม้ ผลผลิตเหลือใช้จากการปลูกพืช เช่น เปลือก ฝักข้าวโพด ต้นข้าวโพด เศษวัชพืช โดยทั่วไปกวางกินอาหารประมาณ 2.5-3.5% ของน้ำหนักตัว เมื่อคำนวณเป็น วัตถุประสงค์ต่อวัน หรือพืชอาหารสดประมาณ 10% ของน้ำหนักตัว ควรจัดการให้กวางได้รับอาหาร แต่ละวันอย่างเพียงพอ

รายการที่ 2 อาหารสำหรับกวาง**ข้อกำหนด 2.2 กรณีใช้อาหารชั้น (concentrate feed) มีคุณภาพ มีความปลอดภัยเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงกวาง****คำอธิบาย**

อาหารชั้นที่ให้กวางควรมีคุณภาพ มีความปลอดภัย ยังไม่หมดอายุ ไม่มีการผสมยาสัตว์หรือสารเคมี ต้องห้ามในอาหารสัตว์ ไม่มีสิ่งปนเปื้อนที่อาจเป็นอันตรายต่อกวางและผู้บริโภค ควรมีความเหมาะสมกับความต้องการทางโภชนาการในแต่ละช่วงอายุ

รายการที่ 2 อาหารสำหรับกวาง**ข้อกำหนด 2.3 ตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้นว่าไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของกวาง และเก็บรักษาในสภาพที่สามารถป้องกันการเสื่อมสภาพ****คำอธิบาย**

อาหารหยาบที่ใช้เลี้ยงกวาง ต้องเป็นอาหารที่มีคุณภาพ ปราศจากเชื้อรา ไม่เน่าเสีย เมื่อสังเกตด้วยสายตา

อาหารสัตว์เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการเลี้ยงกวาง ควรมีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ เช่น ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ไม่ฉีกขาด แตก ชำรุด อาหารต้องไม่หมดอายุ ทั้งนี้ก่อนนำอาหารไปเลี้ยงกวางควรตรวจสอบอาหารสัตว์ หากพบว่ามี สี กลิ่นที่ผิดปกติหรือรวมตัวเป็นก้อน ห้ามนำมาใช้เลี้ยงกวาง และเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์นั้นไปวิเคราะห์เพื่อให้แน่ชัดว่าคุณภาพของอาหารสัตว์สามารถนำมาเลี้ยงกวางได้ และไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพความปลอดภัยของกวาง

ควรเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ที่มีการนำมาใช้ในฟาร์มเอาไว้อย่างน้อย 3 เดือน เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ กรณีเกิดปัญหาสุขภาพที่สงสัยว่าอาจมีสาเหตุจากอาหารสัตว์ขึ้นภายหลัง

ควรเก็บรักษาอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ให้อยู่ในสภาพที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพ จะทำให้เก็บรักษาได้เป็นระยะเวลาสั้นขึ้น โดยไม่ทำให้คุณภาพเปลี่ยนแปลงไป ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ต้องแห้ง สะอาด สามารถป้องกันความชื้น ทำจากวัสดุที่ไม่เป็นอันตราย ในกรณีที่อาหารสัตว์ที่บรรจุในถุงหรือกระสอบควรมีวัสดุรองด้านล่างไม่ให้สัมผัสกับพื้น เช่น พาเลท มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์อย่างสม่ำเสมอ

มีสถานที่เฉพาะสำหรับเก็บรักษาอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สะอาด แห้ง ปราศจากสัตว์พาหะนำเชื้อ มีหลังคากันแดดและฝน มีการระบายอากาศที่ดี

รายการที่ 2 อาหารสำหรับกวาง

ข้อกำหนด 2.4 กรณีอาหารสัตว์ผสมเอง ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

คำอธิบาย

กรณีผสมอาหารสำหรับกวาง วัตถุดิบที่ใช้หรือสิ่งที่เติมในอาหารสัตว์ต้องมีคุณภาพ ไม่ใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ หากมีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีหรือยาผสมในอาหารเพื่อป้องกันและรักษาโรค ต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของสัตวแพทย์

รายการที่ 3 น้ำสำหรับกวาง

ข้อกำหนด 3.1 แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องอยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย

คำอธิบาย

น้ำเป็นปัจจัยการผลิตหนึ่งที่สำคัญในการเลี้ยงสัตว์ น้ำที่ใช้ต้องมีคุณภาพเหมาะสมและมีปริมาณเพียงพอ ถ้าคุณภาพน้ำเหมาะสมก็จะทำให้สัตว์เจริญเติบโตได้ดี แต่หากน้ำมีคุณภาพไม่เหมาะสมอาจทำให้สัตว์ป่วยเป็นโรคได้ง่าย

การพิจารณาเลือกแหล่งน้ำสำหรับเลี้ยงสัตว์เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยลดผลกระทบและความเสี่ยงต่อฟาร์มเลี้ยงสัตว์ แหล่งน้ำที่นำมาใช้สำหรับการเลี้ยงกวาง เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ น้ำประปา หรือน้ำบาดาล ต้องปราศจากการปนเปื้อนของสิ่งที่เป็นอันตรายจากแหล่งมลพิษ เช่น อุตสาหกรรม ของเสียจากแหล่งชุมชน รวมถึงน้ำเสียจากโรงเรือน และบ้านพักอาศัย ที่จะสามารถปนเปื้อนเข้าสู่แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์ม และส่งผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์ และบุคลากรภายในฟาร์ม

รายการที่ 3 น้ำสำหรับกวาง

ข้อกำหนด 3.2 น้ำที่ใช้เลี้ยงกวางและใช้ในฟาร์ม ควรเป็นน้ำสะอาด และมีปริมาณเพียงพอตามวัตถุประสงค์ในการใช้

คำอธิบาย

น้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์และใช้ในฟาร์มควรเป็นน้ำสะอาด มีปริมาณเพียงพอกับจำนวนกวาง

ควรมีผลตรวจตัวอย่างคุณภาพน้ำหรือสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเริ่มการเลี้ยงกวาง และในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการนำไปใช้ในการเลี้ยง หรือมีความสงสัยในคุณภาพน้ำ ควรมีการตรวจคุณภาพน้ำบางรายการตามความเสี่ยงของการปนเปื้อนที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์และผู้บริโภค และเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำใช้เป็นหลักฐาน

รายการที่ 4 การจัดการฟาร์ม

ข้อกำหนด 4.1 มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม เช่น การทำทะเบียนสัตว์ การจัดการฝูง การจัดการโรงจัดการกวาง ระบบการเลี้ยง อาหารและน้ำสำหรับกวาง สุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึก

คำอธิบาย

มีคู่มือฟาร์มที่แสดงให้เห็นรายละเอียดการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มกวาง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีข้อมูลประวัติการทำฟาร์มเลี้ยงกวาง และมีแนวทางการทำงานในขั้นตอนต่าง ๆ ที่ชัดเจนตลอดการเลี้ยง มีวิธีแก้ไขที่ถูกต้องทันเวลา ช่วยลดความผิดพลาดและความเสียหายในการประกอบกิจการฟาร์มกวาง คู่มือการจัดการฟาร์ม ต้องแสดงให้เห็นถึง

(1) การทำทะเบียนสัตว์ เพื่อทราบประวัติของกวาง จำนวนที่เลี้ยง และแหล่งที่มาของกวาง ทั้งนี้กรณีกวางชนิดพันธุ์ที่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าให้ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- (2) วิธีการเลี้ยง อาหารและน้ำ สำหรับกวาง
- (3) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์
- (4) การทำความสะอาด คอก โรงจัดการกวางและอุปกรณ์
- (5) การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์
- (6) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
- (7) การกำจัดซากและสิ่งปฏิกูล
- (8) การบันทึกข้อมูล

รายการที่ 4 การจัดการฟาร์ม

4.2 บุคลากร

ข้อกำหนด 4.2.1 มีจำนวนบุคลากรเพียงพอกับจำนวนกวางที่เลี้ยง

คำอธิบาย

การจัดการบุคลากรที่ดี เป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้กิจการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ประสบความสำเร็จ การจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรนั้น ควรจัดแบ่งตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด โดยคำนึงถึงจำนวนบุคลากรที่มีความเหมาะสมต่อภาระงานที่รับผิดชอบ

รายการที่ 4 การจัดการฟาร์ม

4.2 บุคลากร

ข้อกำหนด 4.2.2 บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงกวางต้องมีความรู้ ได้รับการฝึกอบรมในการเลี้ยงกวาง และปฏิบัติงานในฟาร์มได้

คำอธิบาย

การเลี้ยงกวางอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจะช่วยให้ได้ผลผลิตจากกวางที่ดีและมีคุณภาพตามมาตรฐาน ดังนั้นบุคลากรที่เลี้ยงกวางต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการในการเลี้ยงอย่างถูกต้อง และสามารถติดตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี การเลี้ยงอย่างสม่ำเสมอ

บุคลากรที่เลี้ยงกวางต้องมีความรู้ความชำนาญเป็นอย่างดี ได้รับการพัฒนาและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และบันทึกข้อมูลการฝึกอบรมในประวัติบุคลากร

รายการที่ 4 การจัดการฟาร์ม

4.2 บุคลากร

ข้อกำหนด 4.2.3 มีสัตวแพทย์ให้คำปรึกษาแนะนำ ด้านสุขภาพสัตว์ สุขภาพบาลฟาร์ม และการใช้ยาภายในฟาร์ม

คำอธิบาย

มีสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่งให้คำปรึกษาแนะนำ เรื่อง การจัดการฟาร์มทั่วไป การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ สุขภาพบาลของฟาร์ม การใช้ยาภายในฟาร์ม โดยกำหนดให้มีโปรแกรมเข้าเยี่ยมฟาร์ม และรับผิดชอบในการสั่งยาใช้ในฟาร์ม เพื่อความปลอดภัยของกวาง และผลผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

รายการที่ 4 การจัดการฟาร์ม

4.2 บุคลากร

ข้อกำหนด 4.2.4 บุคลากรต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี และต้องได้รับการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำทุกปี

คำอธิบาย

การมีสุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มที่ดีเป็นปัจจัยที่สำคัญในการป้องกันหรือลดการปนเปื้อนของเชื้อก่อโรคที่สำคัญจากผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มสู่สัตว์ที่เลี้ยงได้

บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มไม่เป็นโรคติดเชื้อเฉียบพลัน โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือเป็นพาหะของโรคภายใต้กฎหมายว่าด้วยอาหาร เช่น โรคเรื้อน วัณโรคในระยะอันตราย โรคเท้าช้าง โรคผิวหนังที่น่ารังเกียจ

ผู้ที่แสดงอาการป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจและโรคระบบทางเดินอาหาร เช่น ไอ เจ็บคอ ท้องร่วง อาเจียน หรือมีไข้ ให้แจ้งผู้จัดการฟาร์มทราบ เพื่อให้หยุดพักจนกระทั่งหายป่วยจึงให้กลับเข้าปฏิบัติงานภายในส่วนโรงจัดการและพื้นที่เลี้ยงสัตว์ได้

รายการที่ 4 การจัดการฟาร์ม

4.3 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

ข้อกำหนด 4.3.1 กรณีการเลี้ยงแบบขังคอก มีการรักษาความสะอาดคอกกว้าง และฆ่าเชื้ออุปกรณ์อย่างถูกสุขลักษณะ

คำอธิบาย

กรณีการเลี้ยงแบบขังคอก ควรมีการทำความสะอาดคอกกว้างและฆ่าเชื้ออุปกรณ์อย่างถูกสุขลักษณะ ต้องไม่ปล่อยให้พื้นคอกเป็นที่สะสมและหมักหมมของมูลและเศษพืชอาหารกวาง

รายการที่ 4 การจัดการฟาร์ม

4.3 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

ข้อกำหนด 4.3.2 อุปกรณ์ให้น้ำและอาหารต้องสะอาด

คำอธิบาย

อาหารและน้ำเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการเลี้ยงกวาง ต้องดูแลรักษาความสะอาดของภาชนะที่ให้น้ำ ภาชนะใส่อาหารชั้น ภาชนะใส่อาหารหยาบ เก็บเศษอาหารเก่าและตักค้างภายในคอกเป็นประจำทุกวัน เปลี่ยนน้ำสะอาดใหม่ทุกวัน และทุกครั้งที่น้ำสกปรก

รายการที่ 4 การจัดการฟาร์ม

4.3 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

ข้อกำหนด 4.3.3 รักษาความสะอาดบริเวณโดยรอบคอกหรือแปลง ไม้ให้เป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค และสัตว์ที่เป็นพาหะนำเชื้อ

คำอธิบาย

สุขลักษณะของบริเวณโดยรอบของคอกหรือแปลง มีความสำคัญต่อการป้องกันและควบคุมโรคภายในฟาร์ม ควรทำความสะอาดด้วยวิธีที่เหมาะสม ตรวจสอบความสะอาดอย่างสม่ำเสมอเพื่อไม่ให้เกิดการสะสมของเชื้อโรค และสัตว์พาหะนำเชื้อ

รายการที่ 4 การจัดการฟาร์ม

4.3 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

ข้อกำหนด 4.3.4 บำรุงรักษาคอก โรงจัดการกวาง เครื่องมือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี

คำอธิบาย

คอก โรงจัดการกวาง เครื่องมือ และอุปกรณ์ต้องได้รับการบำรุงรักษา ตรวจสอบสภาพให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งานตามวัตถุประสงค์ หากเกิดการชำรุด เสียหาย ต้องทำการซ่อมบำรุงอยู่เสมอเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสัตว์และผู้ปฏิบัติงาน

รายการที่ 5 สุขภาพสัตว์

5.1 การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.1.1 อยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

คำอธิบาย

การจัดการด้านสุขภาพสัตว์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ หากสัตว์มีสุขภาพทรุดโทรม ร่างกายอ่อนแอ เจ็บป่วยหรือตาย จะทำให้ผลผลิตต่ำกว่าเป้าหมาย ผู้ประกอบการสูญเสียรายได้ รวมทั้งผู้บริโภคจะได้รับผลิตผลที่ไม่ปลอดภัยด้วย

การป้องกันและควบคุมโรคควรอยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ หรือผู้ที่สัตวแพทย์มอบหมาย ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการฟาร์มทั่วไป การสุขาภิบาล และการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ โรคระบาดที่สำคัญและโรคอุบัติใหม่ การใช้ยาภายในฟาร์ม รวมทั้งความปลอดภัยของกวาง และผลิตผลที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

รายการที่ 5 สุขภาพสัตว์

5.1 การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.1.2 มีการป้องกันและควบคุมโรคที่มากับ ยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคลก่อนเข้าออกฟาร์ม รวมถึงมีการจัดบันทึกการผ่านเข้าออกจากฟาร์มที่สามารถตรวจสอบได้

คำอธิบาย

การป้องกันและฆ่าเชื้อยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคล เป็นมาตรการที่ใช้ป้องกันหรือลดความเสี่ยงในการนำเชื้อโรคเข้าสู่หรือออกจากฟาร์ม ควรมีการจัดการ ดังนี้

- มีมาตรการป้องกัน และทำลายเชื้อโรคจากภายนอกฟาร์มที่อาจติดมากับคน สัตว์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าสู่ภายในฟาร์ม
- มีมาตรการควบคุมก่อนเข้าฟาร์ม มีประตูเข้า-ออกสำหรับบุคคล และยานพาหนะ บันทึกการผ่านเข้า-ออก จากฟาร์มของบุคคลและยานพาหนะ
- มีวิธีการทำลายเชื้อโรคอย่างเหมาะสมโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้องแสดงให้เห็นว่า มาตรการที่ใช้มีความเหมาะสมกับสภาพฟาร์ม
- พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อยานพาหนะที่ผ่านเข้าฟาร์ม บริเวณหน้าประตูทางเข้าฟาร์ม มีอุปกรณ์ฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ สามารถพ่นเป็นละอองให้ครอบคลุมทั่วยานพาหนะด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อที่มีความเข้มข้นเหมาะสม หรือมี บ่อน้ำยาฆ่าเชื้อ ทำจากวัสดุที่แข็งแรง บ่อมีความกว้าง ยาว ลึก และลาดชัน เพียงพอสำหรับยานพาหนะ ทุกชนิดแล่นผ่านได้ ใส่น้ำยาฆ่าเชื้อตามที่ระบุในเอกสารกำกับ และเปลี่ยนน้ำยาฆ่าเชื้ออย่างสม่ำเสมอ มีการป้องกันการเสื่อมประสิทธิภาพของน้ำยาฆ่าเชื้อจากแดดและฝน เพื่อรักษาคุณสมบัติในการฆ่าเชื้อ ยานพาหนะทุกคันที่จะเข้าฟาร์มต้องแล่นผ่านบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อ
- มีการฆ่าเชื้อรองเท้าหรือเปลี่ยนรองเท้าสำหรับใช้เฉพาะในฟาร์ม เพื่อลดความเสี่ยงของการนำเชื้อโรค ที่ติดมากับรองเท้าของบุคคลเข้าฟาร์ม

รายการที่ 5 สุขภาพสัตว์

5.1 การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.1.3 มีการควบคุมสัตว์พาหะนำเชื้อ และวิธีการทำลายซากกวางที่ตายด้วยโรค โดยให้อยู่ในดุลพินิจของสัตวแพทย์

คำอธิบาย

การสะสมของเศษอาหารเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์พาหะนำเชื้อ เพิ่มความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายโรค ภายในฟาร์มกวาง จึงต้องควบคุมสัตว์พาหะนำเชื้อ รักษาความสะอาดคอก โรงจัดการกวาง และบริเวณ โดยรอบ ในรัศมีอย่างน้อย 3 เมตร กำจัดขยะและของเสียอย่างเป็นระบบ เก็บอาหารสัตว์อย่างถูกสุขลักษณะ วิธีกำจัดสัตว์พาหะนำเชื้อเป็นไปตามคำแนะนำของสัตวแพทย์

มีวิธีการในการทำลายซากกวางที่ตายด้วยโรคอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อลดโอกาสการแพร่กระจายของโรค และลดปัญหาผลกระทบต่อชุมชน โดยให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์

รายการที่ 5 สุขภาพสัตว์

5.1 การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.1.4 จัดการทางสุขลักษณะที่ดีภายในฟาร์มเพื่อไม่ให้เป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค

คำอธิบาย

สุขลักษณะที่ดีของฟาร์มช่วยป้องกันการสะสมของเชื้อโรคและสัตว์พาหะนำเชื้อ ทำให้กวางไม่ป่วยเป็นโรค ส่งผลให้ได้ผลิตผลจากกวางที่มีคุณภาพ โดยต้องดูแลอย่างสม่ำเสมอ ดังต่อไปนี้

- พื้นคอก โรงจัดการกวาง แห้งและสะอาด กำจัดของเสียไม่ให้เกิดการสะสม ไม่ควรให้พื้นคอกมีน้ำขังอันจะเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค
- ทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในโรงจัดการกวาง ก่อนและหลังการใช้งานทุกครั้ง
- มีบ่อทิ้งอาหารเหลือค้าง ที่ป้องกันแมลงวันและสัตว์อื่นมาขุดคุ้ยและโรยปูนขาวเพื่อฆ่าเชื้อ
- การนำกวางเข้ามาใหม่ต้องมีการกักดูอาการตามกฎหมายว่าด้วยการอนุญาต การตรวจโรค และการทำลายเชื้อโรคในการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ภายในราชอาณาจักร เมื่อปลอดจากโรคและพยาธิ จึงปล่อยเข้าฝูงต่อไป คอกกักต้องแยกต่างหากจากคอกเลี้ยง

รายการที่ 5 สุขภาพสัตว์

5.1 การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.1.5 กรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์

คำอธิบาย

หากพบกวางในฟาร์มมีการป่วยหรือการตายที่ผิดปกติให้ตรวจวินิจฉัยโรคภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ และทำลายซากกวางตามวิธีที่กรมปศุสัตว์กำหนด หากเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาด และการทำลายสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาด ประกาศกรมปศุสัตว์เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาด หรือสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยอยู่ภายใต้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ เพื่อให้การทำลายซากสัตว์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลในการควบคุมโรคระบาด

ควรมีโปรแกรมสร้างภูมิคุ้มกันโรคระบาดที่สำคัญให้สัตว์ มีโปรแกรมกำจัดพยาธิภายในและภายนอกตามความเหมาะสม

รายการที่ 5 สุขภาพสัตว์

5.2 การบำบัดโรคสัตว์

ข้อกำหนด 5.2.1 อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสัตวแพทย์ โดยปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ และตามมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์

คำอธิบาย

การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสัตวแพทย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ โดยต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดโรคสัตว์ และมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ พร้อมบันทึกข้อมูลการวินิจฉัยและรักษาโรค เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตรวจสอบการใช้ยาสัตว์ในฟาร์ม นอกจากนี้ต้องควบคุมและจำกัดการใช้ยาเท่าที่จำเป็นเพื่อลดอันตรายจากยาสัตว์ตกค้างที่ส่งผลต่อผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม และลดความเสี่ยงของการเกิดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ

รายการที่ 6 สวัสดิภาพสัตว์

ข้อกำหนด 6 ดูแลกว้างให้มีความเป็นอยู่ที่สบาย หากกว้างป่วย บาดเจ็บ หรือพิการ ต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม เพื่อมิให้เกิดความทุกข์ทรมาน

คำอธิบาย

การเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพสัตว์เป็นเรื่องที่ควรคำนึงถึง เนื่องจากการปฏิบัติที่ทำให้สัตว์เกิดความไม่สบายจากสภาวะแวดล้อม การบาดเจ็บและโรคภัย ความตื่นกลัว จะก่อให้เกิดความเครียด ลดความต้านทานโรค และยังส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของสัตว์และผลิตภัณฑ์ จึงควรดูแลให้กว้างมีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขอนามัยที่ดี มีที่อยู่เพียงพอให้กว้างอยู่อย่างสบาย มีอิสระในการเคลื่อนไหว และสามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ ได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ เป็นไปตามกฎหมายป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์

ในกรณีที่กว้างที่ได้รับบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการ ให้แยกออกมาเพื่อดูแลรักษาอย่างเหมาะสม

รายการที่ 7 การจัดการเขากวางอ่อน

ข้อกำหนด 7.1 มีอุปกรณ์เครื่องมือที่เหมาะสมในการจับตัวกว้าง ตัดเขากวางอ่อน ห้ามเลือด และรักษาแผล

ข้อกำหนด 7. ห้ามให้ยาที่ทำให้กว้างซึมหรือสลบ

ข้อกำหนด 7.3 ต้องระมัดระวังไม่ให้กว้างช็อกหรือบาดเจ็บ

ข้อกำหนด 7.4 ต้องห้ามเลือดให้หยุดไหลหลังจากตัดเขากวางอ่อน

ข้อกำหนด 7.5 ควรทำความสะอาดก่อนเก็บรักษาเขากวางอ่อน โดยการแช่เย็นที่อุณหภูมิไม่เกิน 4 องศาเซลเซียส หรือแช่แข็งที่อุณหภูมิไม่เกิน -18 องศาเซลเซียส หรืออบให้แห้งสนิท

คำอธิบาย

การตัดเขากวางอ่อนควรมีความพร้อมด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจับและบังคับตัวกวาง ใช้เวลาน้อยที่สุดในการต้อน จับ และตัดเขากวางอ่อน โดยไม่ทำให้กวางได้รับการบาดเจ็บและตื่นตกใจ เพราะกวางอาจตายได้ ห้ามให้ยาซึมหรือยาสลบแก่กวาง เพราะจะตกค้างในกระแสโลหิตทำให้ยาติดไปกับเขากวางอ่อน มีผลกระทบต่อผู้บริโภค เมื่อตัดเขาแล้วต้องห้ามเลือดให้หยุด เพื่อไม่ให้กวางเสียเลือดมากจนตาย และรักษาบาดแผลให้ปิดสนิท เขากวางอ่อนที่ตัดออกมาแล้วให้หยกรอยตัดขึ้นด้านบนป้องกันไม่ให้เลือดไหลออกมาจากช่องทางเดินของเส้นเลือด ควรทำความสะอาดและฝังเขากวางอ่อนให้แห้งก่อนการเก็บรักษาเพื่อช่วยรักษาคุณภาพของเขากวางอ่อน การเก็บรักษาเขากวางอ่อนโดยการแช่เย็น หรือแช่แข็ง หรืออบแห้ง เพื่อป้องกันการเน่าเสียจากจุลินทรีย์และเป็นการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์

รายการที่ 8 สิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนด 8.1 กำจัดหรือจัดการขยะมูลฝอย ของเสีย ด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย

ขยะมูลฝอย และของเสียจากฟาร์มกวางมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และทำให้เกิดการปนเปื้อนของพื้นดินแหล่งน้ำและอากาศ อีกทั้งอาจจะเป็นแหล่งแพร่เชื้อของโรคติดต่อต่างๆ ได้

ฟาร์มกวางต้องมีการกำจัดขยะและของเสีย โดยแยกประเภทของขยะและของเสียให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และคำนึงถึงการตกค้างในสิ่งแวดล้อม ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงควรเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยและของเสียไว้ในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด และนำไปกำจัดโดยวิธีการที่เหมาะสม

รายการที่ 8 สิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนด 8.2 มีการกำจัดและทำลายซากกวางอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรค

คำอธิบาย

รวบรวมและทำลายซากกวางในฟาร์ม เพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อก่อโรค ไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์พาหะนำเชื้อ และไม่ให้เกิดปัญหามลพิษต่อแหล่งชุมชนและสิ่งแวดล้อม การจัดการซากให้อยู่ในดุลพินิจของสัตวแพทย์ กรณีฝังซากกวางที่ตาย ต้องมีพื้นที่เพียงพอ อยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึงและห่างจากแหล่งน้ำ ให้ฝังไว้ใต้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร โรยปูนขาวหรือราดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ แล้วกลบหลุมและคลุมดินให้แน่น เหนือระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร เพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์คุ้ยเขี่ย การเผาซากให้เผาในที่ที่เหมาะสมและเผาซากจนหมด

รายการที่ 8 สิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนด 8.3 กรณีปล่อยน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ให้บำบัดน้ำเสียจากฟาร์มตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย

การปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มสู่สิ่งแวดล้อมโดยไม่ผ่านการบำบัด จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งมีผลกระทบต่อ การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูก และกิจกรรมอื่น ๆ ในบริเวณข้างเคียง

หากมีน้ำเสียจากฟาร์มกวาง ต้องมีการบำบัดน้ำเสียจากฟาร์มก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ตามกำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เกิดโรคระบาด น้ำเสียจากคอก หรือ โรงจัดการ ต้องมีการฆ่าเชื้อ และบำบัดก่อนปล่อยออกนอกฟาร์ม เพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อโรคระบาดออกสู่ฟาร์มข้างเคียง หรือกระจายสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก

รายการที่ 9 การบันทึกข้อมูล

ข้อกำหนด 9.1 ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและการควบคุมโรค เช่น การทำทะเบียนสัตว์ การจัดการฟาร์ม การให้อาหาร การจัดการด้านการผลิต ควบคุม ป้องกัน บำบัดโรค การตรวจสุขภาพและการฝึกอบรมของบุคลากร

คำอธิบาย

เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาหารปลอดภัยในด้านการตามสอบกระบวนการผลิต ฟาร์มกวางจึงต้องมีการบันทึกข้อมูลเพื่อเป็นหลักฐานในการทำงานแต่ละขั้นตอน ว่าถูกต้องตามวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่มาของปัญหา หรือข้อผิดพลาดในกระบวนการผลิตได้

ผู้เลี้ยงกวางต้องบันทึกข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เพื่อนำมาทบทวนและวิเคราะห์ใช้ในการปรับปรุงการเลี้ยงให้มีประสิทธิภาพ และช่วยในการแก้ปัญหาการเลี้ยง เช่น ปัญหาการเกิดโรค และการวางแผนการผลิต นอกจากนี้ควรวิเคราะห์ข้อมูลและสรุป การเลี้ยงกวางแต่ละรุ่น มีระบบบันทึก เช่น

- (1) ทำทะเบียนประวัติกวาง เช่น เพศ พันธุ์ เดือนและปีเกิด หมายเลขประจำตัว น้ำหนักแรกเกิด น้ำหนักหย่านม หมายเลขประจำตัวพ่อ-แม่พันธุ์ น้ำหนักเขากวางอ่อน
- (2) ข้อมูลการนำกวางเข้าและออกจากฟาร์ม
- (3) ข้อมูลการเข้าและออกของยานพาหนะ และการเข้าเยี่ยมชม
- (4) ข้อมูลด้านสุขภาพกวาง การรักษาโรค เช่น ใบสั่งยาสัตว์ ใบมอบหมายการใช้ยา รายละเอียดการใช้ยา การถ่ายพยาธิและการใช้สารเคมีอื่น ๆ
- (5) ข้อมูลการจัดการด้านอาหารกวาง เช่น ชนิด คุณภาพ ปริมาณ การให้อาหาร
- (6) ข้อมูลการตรวจสุขภาพและการฝึกอบรมของบุคลากรในฟาร์ม

รายการที่ 9 การบันทึกข้อมูล
ข้อกำหนด 9.2 เก็บรักษาดังกล่าวไว้ให้ตรวจสอบอย่างน้อย 3 ปี

คำอธิบาย

เก็บบันทึกข้อมูลเพื่อการตรวจสอบไว้อย่างน้อย 3 ปี